

Załącznik nr 2
do Zarządzenia Burmistrza
Nr 13/2025
z dnia 15 stycznia 2025r.

**Groby wojenne przekazane Gminnemu Zarządowi Mienia Komunalnego
w Strzelcach Opolskich, nad którymi bezpośredni dozór sprawuje *ustawowo
Gmina Strzelce Opolskie**

Lp.	Miejscowość	Pomnik, tablica pamiątkowa, obelisk	Rok budowy	Treść napisów	Opis historyczny obiektu	Adres/miejsce usytuowania obiektu	Uwagi
	1	2	3	4	5	6	7
1.	Strzelce Opolskie	Mogila zbiorowa z I wojny światowej		Na mogile znajdują się trzy krzyże upamiętniające śmierć trzech rosyjskich żołnierzy o treści: „RUSS. SERQT. WASSELI PETRISCHEW INF. RQT. 6 29 JAHRE, ZM. 6.10.1918 RUSS. UFFZ. WASSELI KONONENKO INF. RQT. 121 UR. 30.01.1889 ZM. 3.10.1918 RUSS. SOLDAT ANTON SENTKOWSKI ZM. 6.07.1918.”	I wojna światowa był to pierwszy konflikt zbrojny w skali światowej, burzący układ stosunków politycznych po kongresie wiedeńskim (1814-1815). W wojnie wzięty udział 2 bloki: Trójprzymierze i Trójporozumienie. Pretekstem do wybuchu wojny było zabójstwo austriackiego następcy tronu, arcyksięcia Franciszka Ferdynanda i jego żony w Sarajewie 28 czerwca 1914. Na tej podstawie Austria oskarżyła Serbię o wspieranie terroryzmu i uczyniła ją współwinną zamachu. Austria wypowiedziała Serbii wojnę 28 lipca. Rosja rozpoczęła mobilizację. W odpowiedzi na to Niemcy wypowiedzieli wojnę Rosji – 1 sierpnia- i jej sojusznicze	Strzelce Opolskie ul.Opolska <i>cmentarz parafialny</i>	

					Francji –3 sierpnia. Ostateczna niemiecka próba wygrania wojny została podjęta w marcu 1918 zmusiła dowództwo niemieckie do zaprzestania działań zbrojnych i podpisania rozejmu Compiege 11 listopada 1918r.		
2.	Strzelce Opolskie	Mogila zbiorowa Grób polskich lotników z Kampanii Wrześniowej 1939 roku		Na tablicy marmurowej widnieje napis: „TU SPOCZYWAJĄ LOTNICY POLSCY UCZESTNICY KAMPANI WRZEŚNIOWEJ 1939R.” 1. KUKUŁA MIECZYŚLAW 2. MARS STEFAN 3. LACZYŃSKI ANTONI 4. BENDKOWSKI JAN 5. STAREREWSKI KAZIMIERZ CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!”	Grób polskich lotników z Kampanii Wrześniowej 1939r. Na płycie granitowej umieszczona jest tablica marmurowa obok której widnieje symbol polskiego lotnictwa-orzutek, nad płytą umieszczone śmigło. II Wojna Światowa 1939-1945 największa w historii wojna rozpoczęta 1 września 1939r. agresją Niemiec na Polskę mającą zapewnić panowanie III Rzeszy nad całym światem. Do końca wojny wzięto w niej udział 61 państw, ok. 110 mln żołnierzy, 55 mln ludzi zginęło, 35 mln zostało rannych. W toku wojny alianci swe plany polityczne ustalili podczas spotkań i konferencji. w Teheranie(28 XI- 1 XII 1943) i Jaltie (4-11 II 1945). Zaatakowana przez Niemcy (wsparta układem z ZSRR) Polska broniła się samoistnie do 5 X 1939r. Po zakończeniu wojny Niemcy podzielono na 4 strefy okupacyjne na mocy konferencji w Poczdamie.	Strzelce Opolskie ul. Opolska <i>cmentarz parafialny</i>	
3.	Strzelce Opolskie	Mogila indywidualna Mogila powstańca Śląskiego		Na mogile umieszczony jest krzyż z metalu, do którego dołączona jest tablica kamienna z napisem:	Z 2/3 maja 1921roku wybuchło III Powstanie Śląskie największe i najlepiej przygotowane, poprzedzone wielkim strajkiem powszechnym. Na czele powstania stanął Wojciech Korfanty z Maciejem Mielżyńskim. W działaniach zbrojnych podejmowanych	Strzelce Opolskie ul. Opolska <i>cmentarz parafialny</i>	

		Teofila Paździora		„WIECZNA CHWAŁA BOHATEROM POLEGŁYM W POWSTANIU ŚLĄSKIM POD GÓRĄ ŚW. ANNY W ROKU 1921” TEOFIL PAŹDZIOR	wg ustalonego planu wzięta udział polska organizacja bojowa, przekształcona w wojska powstańcze liczące ok. 50 tys. żołnierzy. Bitwa o Górę Św. Anny była największą bitwą trzeciego powstania śląskiego, był to ważny punkt kontrofensywy niemieckiej w kierunku na Gliwice. Bitwa trwała z przerwami ponad dwa tygodnie (od 21 maja) i zakończyła się zdobyciem Góry Św. Anny przez Niemców.		
4.	Strzelce Opolskie	Tablica upamiętniająca „ W hołdzie ofiarom wojen XX wieku”		Na tablicy widnieje napis w trzech językach: „W HOŁDZIE OFIAROM WOJEN XX WIEKU” “ZU EHREN DER KRIEGER OPFER IM XX JAHRHUNDERT” “IN MEMORY OF THE VICTIMS OF WARS OF XX CENTURY”	II Wojna Światowa 1939-1945 największa w historii wojna rozpoczęta 1 września 1939r. agresja Niemiec na Polskę mająca zapewnić panowanie III Rzeszy nad całym światem. Do końca wojny wzięto w niej udział 61 państw, ok. 110 mln żołnierzy, 55 mln ludzi zginęło, 35 mln zostało rannych. W toku wojny alianci swe plany polityczne ustalili podczas spotkań i konferencji w Teheranie(28 XI- 1 XII 1943) i Jałcie (4-11 II 1945). Zaatakowana przez Niemcy (wsparta układem z ZSRR) Polska broniła się samoistnie do 5 X 1939r. Po zakończeniu wojny Niemcy podzielono na 4 strefy okupacyjne na mocy konferencji w Poczdamie.	Strzelce Opolskie ul. Opolska <i>cmentarz parafialny (przy kościółku Św. Barbary)</i>	
5.	Strzelce Opolskie	Tablica pamiątkowa	2000	Na tablicy widnieje napis w dwóch językach oraz widać popiersie Hrabiego wykonane z odlewu miedzi: „KU CZCI ZASŁUŻONEJ RODZINY HR. ANDREASA	Tablica z płaskorzeźbą „Ku Czci Zasłużonej Rodziny Hr Andrzeja Renard Mieszkańcy Ziemi Strzeleckiej” Hrabia Andrzej Maria Renard urodził się w 1795r w Strzelcach Opolskich. Jako potomek przybytej Francji około roku 1600 rodziny Renard odziedziczył w 1815r. wielki majątek od bezdzietnie	Strzelce Opolskie ul. Opolska <i>cmentarz parafialny</i>	

			RENARD – MIESZKAŃCY ZIEMI STRZELECKIEJ” “ZUR EHREN DER FAMILIE DES GRAFEN ANDREAS RENARD EINWOHNER DES KREISES UND DER STADT GROSS STREHLITZ”	zmarłego hrabiego Pgiłipa Colony. W 1836r. wybudował po lewej stronie Matej Panwi hutę Zawadzkie, która była jednym z głównych dostawców blachy i stali na Górnym Śląsku. W 1854r. umiera żona hrabiego, a w 1855 na polowaniu ginie jego młodszy syn.		
6.	Kalinów	Mogila zbiorowa	Na tablicy widnieje napis: „TU SPOCZYWAJĄ POWSTAŃCY ŚLĄSCY POLEGLI W ROKU 1921 ZA SPRAWĄ POWROTU ŚLĄSKA DO MACIERZY CZĘŚĆ ICH PAMIĘCI” Tablica podzielona jest na 4 części, na której widnieją znaki oraz napisy: „W DNIACH III POWSTANIA ŚLĄSKIEGO 1921 ROKU POWSTAŃCY BATALIONU KOZLIKA BOHATERSKO BRONILI WSI KALINÓW	Mogila powstańców Śląskich poległych w roku 1921 za sprawą powrotu śląska do Macierzy. Z 2/3 maja 1921 roku wybuchło III Powstanie Śląskie największe i najlepiej przygotowane poprzedzone wielkim strajkiem powszechnym. Na czele stanął Wojciech Korfanty z Maciejem Mielżyńskim. W działaniach zbrojnych podejmowanych wg ustalonego planu wzięła udział polska organizacja bojowa, przekształcona w wojska powstańcze liczące ok. 50 tys. Żołnierzy. Wykorzystując moment zaskoczenia powstańcy opanowali w pierwszych dniach walki większość obszaru plebiscytowego. Tablica upamiętniająca 51-rocznicę III Powstania Śląskiego. Z 2/3 maja 1921 roku wybuchło III Powstanie Śląskie największe i najlepiej przygotowane poprzedzone wielkim strajkiem powszechnym. Na czele stanął Wojciech Korfanty z Maciejem Mielżyńskim. W działaniach zbrojnych podejmowanych wg ustalonego planu wzięła udział polska	Kalinów przy ul. Gogolińskiej <i>cmentarz wyznaniowy</i>	

				CHWAŁA BOHATEROM 1921-1972 MIEJSCE WALK POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH”	organizacja bojowa, przekształcona w wojska powstańcze liczące ok. 50 tys. Żołnierzy. Wykorzystując moment zaskoczenia powstańcy opanowali w pierwszych dniach walki większość obszaru plebiscytowego. W szeregach wojsk powstańczych dominowali robotnicy i chłopi. III Powstanie Śląskie (2/3V-28 VI 1921) wpłynęło na decyzję Ligi Narodów i Rady Ambasadorów o korzystniejszym dla Polski podziale Górnego Śląska.		
7.	Kalinów	Mogila zbiorowa Powstańców Śląskich	2021	Na tablicy widnieje napis: Inskrypcja na krzyżu: „NIEZNANYM BOHATEROM W 100 ROCZNICE WALK POWSTAŃCZYCH Wdzięczni RODACY” Inskrypcja na krzyżu: „TU SPOCZYWA PIĘCIU POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH POLEGŁYCH W MAJU 1921R. W WALKACH O GÓRĘ ŚW. ANNY” Inskrypcja na krzyżu: „SZCZĄTKI PRZENIESIONE Z MOGIŁY POLOWEJ POD LIGOTĄ DOLNĄ PRZEZ BUWiM IPN W 2019R”	Mogilą upamiętnia pięciu bezimiennych Powstańców Śląskich z okresu III Powstania Śląskiego 1921 roku.	Kalinów przy ul. Gogolińskiej <i>cmentarz wyznaniowy</i>	

8.	Szymiszów	Mogila indywidualna		Na tablicy wykonanej z czarnego marmuru umieszczono napis: „FRANCISZEK WALOSZEK UCZESTNIK POWSTAŃ ŚLĄSKICH ZMARŁ W 1921 CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI”	Mogila Powstańca Śląskiego Franciszka Waloszka. Z 2/3 maja 1921 roku wybuchło III Powstanie Śląskie największe i najlepiej przygotowane poprzedzone wielkim strajkiem powszechnym. Na czele stanął Wojciech Korfanty z Maciejem Mielżyńskim. W działaniach zbrojnych podejmowanych wg ustalonego planu wzięła udział polska organizacja bojowa, przekształcona w wojska powstańcze liczące ok. 50 tys. żołnierzy. Wykorzystując moment zaskoczenia powstańcy opanowali w pierwszych dniach walki większość obszaru plebiscytowego. W szeregach wojsk powstańczych dominowali robotnicy i chłopi. III Powstanie Śląskie (2/3V-28 VI 1921) wpłynęło na decyzję Ligi Narodów i Rady Ambasadorów o korzystniejszym dla Polski podziale Górnego Śląska.	Szymiszów ul. Kościelna <i>(cmentarz wyznaniowy grób 527)</i>	
9.	Szymiszów	Pomnik	1992	Na płycie nagrobkowej widnieje napis: ZOFIA STAHL(1873-1947) WDOWA PO WICEPREZYDENCIE MIASTA LWOWA HAB.. ZDZISŁAW STAHL (1901-1987R.) POLITYK, PUBLICYSTA, DOKUMENTALISTA ZBRODNI KATYŃSKIEJ”	Pomnik upamiętniający losy dwojga tułaczy Matki i Syna (Zofi Stahl i hab. Dr hab..Zdzisław Stahl). Zdzisław urodził się 10 lutego 1901 roku we Lwowie. Studia średnie i wyższe ukończył we Lwowie, Paryżu i Rzymie, syn wiceprezydenta miasta Lwowa. W latach 1919 i 1920 bierze udział w wojnie z Sowietami i zostaje ranny 19 sierpnia pod Kulikowem. Po wojnie trafia do Anglii, gdzie całe swoje życie poświęca dokumentowaniu zbrodni katyńskiej. Za swoją postawę i poglądy nie może powrócić do ojczyzny.	Szymiszów ul. Kościelna <i>(cmentarz wyznaniowy grób 329)</i>	

					Umiera w Londynie 13 listopada 1987 roku. 9 marca 1988 roku pod płytą nagrobną Zofii Stahl, złożone zostają sprowadzone z Londynu prochy jej syna. Jego ostatnią wolą było spocząć w grobie swojej matki Zofii z Godlewskich Stahlowej, która po wojnie osiedlała w opolskim Szymiszowie, gdzie zmarła i została pochowana.		
10.	Rozmierz	Mogila zbiorowa		Na płycie nagrobkowej umieszczono tablicę kamienną z napisem: „WIECZNA CHWAŁA BOHATEROM POLEGŁYM W POWSTANIU ŚLĄSKIM POD GÓRĄ św. ANNY W 1921 r.”	Mogila powstańców Bohaterów poległych w Powstaniu Śląskim w 1921 roku. Z 2/3 maja 1921 roku wybuchło III Powstanie Śląskie największe i najlepiej przygotowane, poprzedzone wielkim strajkiem powszechnym. Na czele powstania stanął Wojciech Korfanty z Maciejem Mielżyńskim. W działaniach zbrojnych podejmowanych wg ustalonego planu wzięła udział polska organizacja bojowa, przekształcona w wojska powstańcze liczące ok. 50 tys. żołnierzy. Bitwa o Górę Św. Anny była największą bitwą trzeciego powstania śląskiego, był to ważny punkt kontrofensywy niemieckiej w kierunku na Gliwice. Bitwa trwała z przerwami ponad dwa tygodnie (od 21 maja) i zakończyła się zdobyciem Góry Św. Anny przez Niemców.	Rozmierz ul. Jemielnicka <i>cmentarz wyznaniowy</i>	

*Na podstawie art. 7 pkt. 1 ustawy z 28 marca 1933r. o grobach i cmentarzach wojennych.

Burmistrz Strzelec Opolskich

Jan Wróblewski